

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, a hét és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XX. évfolyam 209. szám. Nagyvárad. Péntek 1914 Szeptember 11.

A világháboru eseményei

A lebergi csata eddigi eredménye megnyugtató

A Magyar Távirati Iroda jelenti: **Budapestben a munkapárti körben a lebergi csata eseményét tárgyalták. A beavatottak mind kedvezően nyilatkoztak a lebergi csatáról.**

Az északi harctérről hír nem érkezett.

Budapest, szept. 10. (Tud. cen. táv.) **A galíciai harctérről Höffer vezérkari főnökhelyettes tegnapi jelentése óta, mely szerint Lemberg körül a csaták ismét megkezdődtek, ma délig újabb hír nem érkezett.**

Lemberg körül folyik a harc.

Budapest, szept. 10. A Magyar Távirati Iroda jelenti: **Az osztrák-magyar seregeknek tegnap Lemberg körül támadással megkezdett csatája tart. A harc eseményeiről eredményt csak néhány nap múlva jelenthetnek.**

Elfogott fosztogató orosz generális.

Budapest, szept. 10. (Tud. cen. táv.) **Berlini távirat jelenti: Egy elfogott orosz tábornoknál értékes ezüst ékszert találtak, amelyről kiderült, hogy egy Kelet-Poroszországban lakó német hivatalnoké volt. Az orosz hadseregben úgy látszik, a tábornokok előljárnak a fosztogatásban.**

Hétezer orosz és szerb fogoly Budapesten

Budapest, szept. 10. **A Pester Lloyd jelenti: Hat hosszú vonaton 3000 orosz és 4244 szerb hadifoglyot hoztak ma Budapestre. A szerb katonák és tisztek a mitrovicai és szurcsini győzelmes csatáknál kerültek fogságba. A foglyok nagyrészt Esztergomba szállították.**

Varsó rendőrfőnöke csalt.

Krakkóból jelentik: **a lengyel bizottság hivatalos lapja jelenti, hogy Varsóban letartóztatták Meyer rendőrfőnököt, aki magyarányu csalásokat követett el.**

A déli harctérről.

A Timok-hadosztály pusztulása.

A Száva partjának több pontján kivított nagyszürü diadalunkról, amely a Timok-hadosztály teljes vereségét vonta maga után, még a következő részletek érkeztek:

Ujvidék, szept. 9. Szombat éjjel mintegy 16.000 szerb kelt át a Száván, hogy bizonyára orosz intézkedésre nyugtalanítsanak bennünket. Szerbiában már napok óta az a hír járja és ezt a főhadvezetőség is megerősítette, hogy az orosz francia-belga csapatok Berlint elfoglalták, az orosz csapatok néhány kilométernyire vannak Béctől s hogy a német császár elkeseredettségében főbelötte magát. Ehhez járult az is, hogy szerintük a Száva mentén nincs hadseregünk és csak néhány népfelkelő ezred őrzi a határt. Szerb fogoly katonatisztek azt is elmondták, hogy **Oroszország megsürgette Szerbiánál, hogy lépjen offenzívába és így kösse le az osztrák és magyar haderőt.**

A szerb hadvezetőség a hirhedt és kegyetlenségéről ismeretes Timok-divíziót küldte csatátüzbe.

A szombatról vasárnapra virradó éjjel Jaraknál, Klenáknál, Progarnál, Mitrovicánál és Kupinovónál kisebb csapatok keltek át a Száván és előőrseinket megtámadták.

Hadvezetőségünk csapatait Mitrovica és Jarak között egyesítette, míg a szerbek a természetadta árkokban és azokban a csatornában foglaltak állást, melyeket a 25-30 év óta ármentesítő munkák alkottak. Tüzérségünk ebből a védett pozícióból csakhamar kiverte a szerbeket, a gyalogság pedig körülkerítve őket a Száva felé nyomta az egész Timok-divíziót, amely erre vad futásnak indult. Néhány ezren a Szávába szorultak és ott megfulladtak. **A csatateren kétezernél több szerb esett el,** megszámlálhatatlan azok száma, akik a Szávába fuladtak és a sekély vízben annyi a halott, hogy a Száva vize helyenként megállott és piros a vértől. Két zászlót, négy ágyút és tiz gépfegyvert, ezenkívül nagyon sok hadianyagot zsákmányoltunk.

Szurcsini nagy győzelmünk a Száva partján.

Vasárnap délelőtt 10 órakor, amikor Mitrovicánál a magyar csapatok már tönkretverték a Timok-hadosztály csapatait, Jakovónál és Kupinovónál is átkeitek a szerbek a Száván, aztán vonultak tovább Szurcsin irányában.

A mi csapataink délután két óráig hagyták békében átjönni a szerbeket a Száván. Ekkorára körülbelül tizenötezer ember jött át, tehát körülbelül ugyanannyi, mint Mit-

rovicánál. Két órákor a szuresini védgát mögül csapataink lecsaptak a szerbekre és kétoldalról körülfogva őket, megtámadták az előrenyomuló csapatokat. Ugyanakkor, honvédtüzérségünk, amelynek állásai egészen a Száva partjáig húzódtak, harmadik oldalról kezdték löni a szerbeket. A szerbek, akik látták, hogy kelepcébe jutottak, elkeseredetten védekeztek. Rettenő harc fejlődött ki, amelynek során a szerbek, akiket a mi csapataink biztos fedezet mögül, a szuresini védgátból lövöldöztek, óriási veszteségeket szenvedtek, majd amikor a honvédtüzérek löni kezdték a visszavonuló csapatokat, a szerbek hanyat-homlok menekültek a Száva felé. A mi csapataink üldözni kezdték a szerbeket és a Száva partján újabb csata fejlődött ki, amely esti nyolc óráig tartott. Ekkorára a szerb csapatok egyrészen sikerült nagynehezen átver-

gödni a Száván, ötezren pedig megadták magukat.

A szuresini ütközetben elfogott szerbek között van két tábornok, kilenc ezredes és hatvan alantás tiszt.

Forradalom Délszerbiában.

Szofia, szept. 10. A Magyar Távirati Irodának jelentik: Macedóniában a bolgárok és törökök közt forradalom tört ki a szerbek ellen. Kumanovó és Monastir környékén naponta véres összeütközések vannak. A szerbek teljesen tehetetlenek az egyre terjedő forradalom ellen.

Szerb ágyúval löttük a szerbeket.

Budapest, szept. 10. Az Est jelenti: A mitrovicai harcnál egy főhadnagy a megfutamodott szerbek által otthagytak ágyúkkal lövetett rájuk és ezzel megakadályozta a szerb tüzérség munkáját.

Oriási csata a németek és franciák között.

A Magyar Távirati Irodának jelentik Genfből: a Havas-ügynökség jelenti Párisból: Melun, Adteuill és Sezanne környékén a németek és a franciák között óriási csata folyik.

Koppenhágából táviratozzák: a németek és a franciák között a nagy csata kétszázötven kilométer hosszúságú harcfronton elkeseredetten folyik. Szerdán estig a franciák megtartották pozíciójukat. Mindaddig a francia seregek képesek voltak offenzívájuk eredményét megtartani.

A Daily Telegraph párisi levelezője azt írja, hogy a németek fejtartóztatlanul nyomulnak előre a Maas és Marne között. Londonban feszült érdeklődéssel várják a Páris és a Vogézek közötti csata lefolyását. Azt mondják Párisban, hogy Joffre azért üritette ki a francia fővárost, mert nem akarta a hadsereget újabb Sedánnak kitenni.

Az entente utolsó lehelletéig harcol.

A Magyar Távirati Irodának jelentik: A Journál des Debats írja: az entente sorsa szorosan össze van kötve. Utolsó lehelletig küzdenek.

Budapest, szeptember 10. (Tud. cenz. távirata.) Berlinen át jelentik: Mil-

lerand hadügyminiszter kijelentette, hogy a helyzet nem olyan rossz, mint amilyennek honfitársai látják. Most még áldozatokat kell hozni, de Franciaország a győzelem felé halad.

A csüggedt Franciaország.

Budapest, szept. 10. (Tud. cenz. távirata.) A bécsi Zeit reprodukálja a Stampa

VISSZAPILLANTÁS.*

Már több mint 6 hete annak, hogy a részleges mozgósítást elrendelő hirdetmények ki lettek függesztve a városban. Azóta állandóan a háboru lázában élünk és minden napnak meg vannak a maga szenzációi. Voltak egyesek, kik már az első héten türelmetlenkedtek afölött, hogy még mindig nem foglaltuk el Belgrádot és Nist. Lassan-lassan a türelmetlenkedők táborá is lecsillapult kissé és most már a legpozitívabb formában terjesztették a hírt, hogy biztos tudomásuk van róla, hogy a hadvezetés augusztus 18-án fogja a leigázott Szerbiát Ó Felségének lábához tenni születésnap ajándékul! De bizony megint csak csalódtak, mert dacára annak, hogy nemsokára már szeptember 18-át írunk, mégsem gázoltunk még végig Szerbián, sőt a már elfoglalt területeket is kiürítettük. Az olvasó kritikák egész áradata indult meg erre a „bak lövésre”, hogy hát nem így kellett volna ezt csinálni, hanem így meg amúgy! Sőt akadtak olyanok is, kik direkt Moltkéhez és Konrádhoz fordultak tanácsaikkal, mint az a budapesti gabonaügynök, aki a következő szövegű sürgönyt akarta föladni nevezetteknek „Bitte Keines

* A lombergi új ütközet kezdetén felhívjuk olvasóink figyelmét erre a szakértő tollból származó cikltre.

falls weiter als Warschau vorzürücken.“ Németországban már ilyenek nem fordulnak elő, mert ott mindenki a legteljesebb bizalommal viseltetik a hadvezetés élén állóknak körültekintő, lelkiismeretes és mindenek előtt is teljesen szakzerű munkája iránt. Reméljük, hogy a nagy világháboru lezajlása után, a mi hadvezetésünk is a legteljesebb mértékben ki fogja vinni magának a legmagasabb fokú föltétlen bizalmat! és hogy megfognak szünni a nagyszájú antimilitaristák és szocialisták népbolondító jel-szavai és véres száju vezércikkei, melyek mindig csak azt hangoztatták, hogy a „katonai moloch” hogyan nyeli el a népnek ve-rejtékes filléreiből összerakott milliókat!

Pedig hát milyen jó lett volna, ha néhány száz millióval többet nyelhetett volna le ez a katonai moloch, hogy kelet Galicia határán néhány fontos modern övvarat építhetett volna! Mennyire megkönnyítették volna ezek titáni küzdelmünket a kelet Galiciába betört orosz tulerőkkel!

Hadvezetésünk ez olvasó kritikákkal és tanácsokkal mit sem törődve, lépésről lépésre halad előre a biztos győzelem útján, mint azt az eddigi események fényesen bizonyítják.

Egy milliós hadsereg vezetése és irányítása óriási feladat. Itt nem a bosszuvágy és más e féle indulatok, kiesiányes érdekek

párisi tudósítójának a táviratát, amelyben Franciaország helyzetét kétségbeejtőnek mondja Párisban az angol vezérkar iránt teljesen megszűnt a bizalom, miután az angol hadsereg a Complégne melletti ütközetben csaknem teljesen tönkrement és megsemmisült. French tábornoknak aligha lesz kedve újabb vállalkozásokra. Egész Franciaország el van árasztva sebesültekkel és Franciaországban mindenki óhajtja a háboru befejezését.

Budapest, szept. 10. (A Magyar Távirati Iroda cenz. jelentése.) Cenzurázott táviratok jelentik Genfből, hogy oda több mint 30.000 menekült érkezett Párisból és Észak-Franciaországból.

Páris ostroma előtt.

Berlin, szept. 10. A Magyar Távirati Irodának jelentik: A győzelmesen előnyomuló német seregek három napos harc után szétverték a francia csapatokat a chantilly erődben és a várost kiürítették. Az ütközetben Delcassé francia külügyminiszter fia megsebesült.

Berlin, szept. 10. A Magyar Távirati Irodának jelentik: A németek ma elfogták az Eiffel-torony radiotelegramját és ezzel lehetetlenné tették, hogy a német léghajóknak és repülőgépeknek Páris felé szállásáról az Eiffel-torony fegyveres őrségét előre értesítsék.

A francia szocialisták a béke mellett.

Berlin, szept. 10. A francia szocialdemokraták ma manifesztumot adtak ki több millió példányban, melyben konstatálva az eddigi francia vereségeket, a háboru befejezését és a béke mielőbbi megkötését sürgetik.

Mit csinál az angol flotta?

Budapest, szept. 10. (Tud. cenz. táv.) A Neue Freie Presse jelenti: Londonból érkezett hírek szerint az angol haditengerészet feladatává tették, hogy Londont megvédje a német légi járművek támadásai ellen. Éjszaka a levegőt fényszórókkal világítják meg s az állami épületek tetejére ágyukat szerelnek föl.

alkotják a mozgató erők rugóit, hanem a pozitív tudás és az észnek hideg mérlegelő munkáján alapszik minden legkisebb intézkedés is. A főhadiszálláson futnak össze az egész 400 kilométeres csatafront minden egyes pontjáról a szálak és így csakis itt lehet látni az egész helyzetet tisztán! Ez a főhadiszállás ezenfelül a többi harcterekkel is közvetlen telefonösszeköttetésben áll, úgy hogy a vezetés állandóan tájékozva van az összes harcterek nevezetesebb eseményeiről!

Az események megmutatták a hadvezetésünk böles intézkedéseinek helyességét, a mikor az összes nélkülözhető erőket az északkeleti hadszíntérre toltta fel. Mi kezdetben a bolhát akartuk megölni, mert csipkedéseivel folyton szemtelenkedett, de a mikor azután a bolha a medvének kócos bundájára menekült, a medvére kellett vetnünk magunkat teljes erőnkkel, mert ha a medvét legyűrjük, akkor a bolhát már könnyű kivenni a szőrből! Ugyan vajjon mit értünk volna el azzal, ha bosszu vágyainkat kielégítendő végig separtuk volna akár egész Szerbiát is, ellenben északkeleten legyőztünk volna!

Még csak a megölt bolhát is kiütötte volna kezünkben a győző medve.

Hiába aratott Albrecht főherceg Olaszországban 1866-ban oly szép és ott len-

Harmincezer angolt fogtak el a németek.

Berlin, szept. 10. A Magyar Távirati Irodának jelentik: A maubeugi erőd bevételénél vívott győzelmes csaták során negyven ezer hadifoglyot fogtak el a németek. Ezek közül mint most megállapították: 30,000 angol katona volt.

Belga erődök német kézen.

A Magyar Távirati Irodának jelentik Berlinből: Dinant belga várost a németek rommá lőtték. A Vossische Zeitung szerint Gent már kedden a németek kezében volt.

Orvtámadás német tisztak ellen.

Budapest, szept. 10. (Cenz. távirat.) Frankfurtból táviratozzák: Amsterdami jelentések szerint Bowigh tábornok Gent várostól élelmiszert követelt hadisareként. A tárgyalások után a gentiek egy automobilba lőttek, amelyben német tisztak voltak. Egy tiszt meghalt, egy megsebesült.

Anglia fél a légi támadástól.

Berlin, szeptember 10. A Magyar Távirati Irodának jelentik: Mióta a németek Ostendét támadják és az a közeli veszedelem fenyeget, hogy elfoglalják az angol partvidékkel szemben levő Calais is, az angolok a német Zepelinek és aeroplánok bombavetéseitől félve, sürgős intézkedéseket tesznek a légi támadás ellen.

Amerika a kanadai katonák ellen.

Berlin szeptember 10. A Magyar Távirati Irodának jelentik: **Az Egyesült Államok megtiltották az Anglia által segítségül hívott kanadai katonaság átvonulását, a semlegeségre való hivatkozással.**

Japán védekezik Amerika ellen.

Berlin szeptember 10. Japán, tartva Amerika esetleges támadásától, a meglepetésekkel szemben megerősítette az Unio felé eső nyugati partjait, melyeket modern ágyukkal szerelt fel.

döntő diadaloikat, mégis elvesztette Ausztria olasz tartományait, mert ezeknek a sorsa is a kőniggrätzi csataterén dőlt el.

Szóval Szerbia most már csak mellékhadszintér! A királygyilkosok sepredék népének a sorsa is fönt északon fog eldőlni!

A legutóbbi mitrovicai fényes győzelmünk még a legpesszimistábbak szeméit is kinyithatta, akik talán azt gondolták, hogy a Dunát, a Szávát és a Drinát most már csak egy-egy szuronyos póttartalékos őrzi!

Az isteni gondviselés rendezte ezt így, hogy ne ontsunk hiába drága vért abban a méreggel, bombával és gyilokkal dolgozó piszkos komitási országban! Hogy ki-kik törnek a siralomházból, azt csak nem vehetjük tőlük rossz néven, sőt csak örülnünk kell neki, mert így legalább délen sem szünetel a munka! Még egy néhány ilyen jó fogás, mint a mitrovicai volt, alaposan megcsökkenti szerb ellenségeink számát. De ne is aggódjunk e miatt, mert az általános helyzetből kifolyólag a szerbek ismételtén meg fogják mostanában kísérelni a kitörést a siralom házából!

Eppen ma 3 hete, hogy az északkeleti hadszíntéren a nagyobb hadműveletek kezdetüket vették. Ha visszatekintünk ezen rövidke kis idő gazdag eseményeire, úgy igazán meg lehetünk elégedve a már eddig is kivívott nagy sikereinkkel és a legna-

Hosszúra nyúlt közgyűlés.

Szabó Károly támadása.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának közgyűlése, várakozás ellenére, hosszúra nyúlt.

Szabó Károly indítványát, amely látszólag nemes célt szolgált, mikor a hadbavonultak családjai felsegélyezésére pótdadó kivetését előzta, kellőleg méltatta a tanács javaslatában; de hogy valójában milyen intencióból került a törvényhatóság elé, azt megütközéssel hallottuk Szabó Károly felszólalásából.

Szabó Károly roppant tapintatlan beszédében hamis világításba helyezte a tényeket, úgy aposztrofálta a püspököt és káptalant, mintha a mostani nehéz időben kivonnák magukat az adakozók sorából.

Aki ismeri a megindított jótékony akciót és nem elfogult, jól tudja ugy a megyés püspök mint a káptalan az elsők között voltak az áldozatkészségben s éppen nem szolgáltak rá az ilyen indok és tapintat nélküli igaztalan támadásokra.

Különben úgy dr. Hoványi Gyula, mint a polgármester kellő értékére szállították le a népszerűség hajhászás által sugalt durva támadást.

A közgyűlés lefolyása a következő volt: Hlatky Endre főispán elnökölt; a törvényhatósági bizottság tagjai közepes számmal voltak jelen.

Elnök főispán a közgyűlés megnyitása után bemutatta a trónörökös és nejeinek halála alkalmából Nagyvárad város törvényhatósága nevében küldött részvétliratra a belügyminiszter útján érkezett köszönő választ. Felolvasta a köszönő leiratot, amely a következő:

Ő cs. és apost. kir. Felsege Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának Ő császári és királyi Felsege Ferencz Ferdinánd főherceg ur és Felseges hitvese Hohenberg Zsófia hercegnő gyászos elhunytá alkalmából kifejezett részvétéért legkegyelmesebben szíves köszönetét kifejezni méltóztatott.

Folyó évi július 8-án 1848-1914. polgármesteri jelentésre utalva felkérem Méltó-

gyobb bizalommal tekinthetünk a jövő nagy eseményei felé!

Kiderült most már a teljes igazság és gabság, hogy az orosz cár és vezérkari főnöke becsületszó alatt hazudtak, amikor július 30-án azt állították, hogy még egyetlen orosz katona sincs mozgósítva. A hadifogságunkba jutott orosz tisztok és altisztek állítják, hogy már július 8-án kihirdették a távolabbi kormányzóságokban a mozgósítási parancsot!

Most már megértjük, hogy hogyan gyűjthetett az orosz oly nagy haderőt oly rövid idő alatt határaink mentén.

A francia hitelező parancsára központiasan akart betörni a hatalmas orosz erő Galiciába északról és északkeletről. Nos és mi lett annak az eredménye? A Varsó felől előnyomuló orosz főerőt a Dankl, Aufenberg és József Ferdinánd főherceg vezette csapatok nemcsak hogy föltartóztatták, hanem rettenetes vereségeket okozott neki, diadalmasan visszaverték a két teljes hétig tartó küzdelemben.

Ezt a nagy győzelmet csak is a főerőnk teljes latba vetésével tudtuk kivívni és így igen természetes, hogy a kelet-galiciába betört orosz erők ellen csak igen gyenge csapatokat lehetett küldeni, melyeknek az a szép és emberföltötti föladat jutott osztályrészül, hogy a kelet-galiciai orosz erődöket mind-

ságodat, hogy erről a város törvényhatósági bizottságát megfelelő módon értesíteni sziveskedjék.

Budapest, 1914. aug. 18.

A miniszter helyett

Dr. Némethy
Államtitkár.

A közgyűlés a köszönő leiratot hódolattal vette tudomásul.

A polgármester havi jelentése.

A bemutatott polgármesteri jelentés, a közigazgatási adatokon kívül megemlékezik a katonák családjai felsegélyezésére indított akcióról.

Dr. Adorján Emil kérdést tesz a hadbavonult városi alkalmazottak fizetésének kiutalása tárgyában.

Rimler Károly hivatkozva a közgyűlés ez irányú határozatára, kijelentette, hogy a tanács intézkedése a szeptemberi fizetésekre vonatkozik. Most alakul ki a dolog s a további időre a tanács rövid idő alatt végleges javaslatot terjeszt a közgyűlés elé.

Weisz Lajos megemlékezik a katonagügyosztály tisztviselőiről, akik a mozgósítás alkalmából éjjel nappal teljesítették kötelességüket. Kéri, hogy ezen tisztviselők rendkívüli buzgó munkájának külön jutalmazására a polgármester tegyen javaslatot.

Rimler Károly kijelenti, hogy ha valamikor, most kell, hogy a város tisztviselői fokozottabb mérvben teljesítsék a nagyobb munkát. Majd eljön az ideje, hogy ennek a jutalmazásáról is beszéljünk, de nem most. Nem emel ki senkit, mert az egész tisztikar és személyzet nagy buzgalommal megteszi kötelességét. Ne adja az Isten, hogy súlyosabb idő bekövetkezzék s hogy még többet kelljen tenniük. Most ne adjanak semmi utasítást a polgármesternek.

Ezután a polgármesteri jelentést tudomásul vették.

A vágóhid építése.

A vágóhid építésének vállalatba adására vonatkozó határozatot a belügyminiszter jóvá hagyta, azonban az építkezést most nem folytathatják. A letett óvadékot azonban, a kamatvesztés elkerülése végett visszaadják a vállalkozóknak, azzal, hogy a munkák újabb megkezdésekor újból kötelesek letenni s az óvadék visszaadása őket kötelezettségük alól nem menti fel.

addig foglalkoztatassák, míg a döntés északon megtörténik.

Ezek a csapatok, főleg honvédek valóban derekasan meg is állották helyüket, mert úgy küzdöttek, mint az oroszok! De most már megtörtént a döntés északon és a két ellenséges csoport teljesen elvágtatt egymástól. Kezdetét veszi most már a leszámolás a kelet-galiciai orosz erődökkel is!

Nagyon drágán fogja még megfizetni az orosz a lembergi sétányát!

Hogy mennyire kimerültek az oroszok, legjobban mutatja az a pár napos esend Lemberg körül, hogy dacára nagy tulerejüknek, a hadműveletet kénytelenek voltak egy időre beszüntetni!

De hogy már ismét dörögnek az ágyuk Lemberg körül, jelétül annak, hogy már meg is kezdődött a nagy leszámolás!

Es mi teljes bizalommal nézhetünk a legközelebbi napok véres eseményei elé, mert már eddig is bebizonyosodott, hogy a jelenlegi nagy küzdelemben nem csupán s számbeli túlsúly a döntő faktor, hanem ezer és ezer más döntő tényező biztosítja a győzönek a sikert. A holt harcászkozók egyedül még nem vivják ki a győzelmet!

Nagyon sok tügg attól, hogy ki forgatja azokat kezeiben. A döntésre befolyással bíró tényezők közül igen fontos szerep jut pl. a csapatok lelkesedésének és erkölcsi erőjének.

Az iparostanonciskola helyiség bérletére a szerződést Darvassy Lajossal két évre meghosszabbították.

Bizottságok megalakítása.

A nagyváradai állami iskolai gondnokságot újabb hat évre Frankó Endre, Justh Károly, dr. Hoványi Gyula, dr. Medvigy Gábor, dr. Thury Kálmán, dr. Tóth Ferenc, dr. Várnay Ferenc, Bordé Ferenc, Komlóssy József és Lukács Ödön bizottsági tagokból megalakították.

Az esküdtképes egyének alaprajstroma ellen beadott felszólalások elbírálására a következő hat bizalmi férfiú küldetett ki: dr. Thury Kálmán, dr. Mihelyi Lajos, Rádl Ödön, dr. Stokker József, Sulyok István és dr. Tóth Ferenc.

Alaptalan kirohanás a pótdó-indítvány kapcsán.

Ezután sorra került Szabó Károly törvényhatósági bizottsági tag indítványa, amely szerint a hadbavonultak családjainak segélyezésére 100,000 koronára rugó pótdót vessen ki a város a folyó és jövő évre. — A városi tanács rámutat előterjesztésében, hogy a mostani körülményeknek megfelelő segélyakció úgy a társadalom, mint az állam részéről megindult; a pótdó kivetése pedig éppen a mai viszonyok között nem járna a kellő eredménnyel. A tanács napirendterét javasol.

Szabó Károly szólalt fel indítványa mellett, sok részben elég tapintatlanul alaptalan frázisokkal is dobálózva s tőle szokatlan modorban, ami általános visszatetszést keltett. Indítványának szükségét abból látja, hogy még most is újabb adakozásra hívják fel a közönséget. A két rossz gazdasági év után majd nemesek élelemre, hanem fára és ruhára is szükségük lesz a szegény családoknak. Még igen sokan nem adakoztak semmit, különösen azok a szállítók, akik a hadi szállításokból meggazdagodnak. A püspököt és káptalan sem látja az adakozók között (!) Iparos asszonyok visznek kávést stb. a sebesülteknek. Oda módosítja indítványát, hogy a pótdót progressiv alapon vessék ki és pedig az 50 koronán aluli adózók 3 százalékos, 200 koronáig 4 százalékos és 200 koronán felül 6 százalékos pótdó vetessék ki. Így kijönne a 100,000 korona. Ebből egy szegény családra 40 korona jutna. Továbbá ezen pótdót terjeszték ki a tisztviselőkre is.

Dr. Hoványi Gyula úgy gondolkozik,

nek! Már pedig azt hiszem, felesleges még azt is bizonyítanunk, hogy a mi csapataink lelkesedése és elszántsága határt nem ismerve, messze felülmúlja a kancsukával és francia milliárdokkal harcra kergetett orosz katonák kényszerű engedelmességét! Hiszen már mint tényt állapíthatjuk meg, hogy az orosz a mi csapataink rohamát nem állja, a huszártól, a „vörös ördög“-től meg jobban fél, mint a tüztől és egyenesen legyőzhetőnek tartja.

Végül még egyet! Az első kritika még most is működik! Azt mondják ugyanis, hogy megint „baklövést“ követett el a vezetőségünk, amikor az óriási orosz tulerőnek martaléku dobott oda Galiciába egy csekély erőt! Miért kellett ezt a sok vért áldozni, ha amúgy is tervbe volt véve Lemberg kiürítése stb. Erre csak azt lehet felelni, hogy ezeken a csekély számú galíciai csapatok vitéz vállain nyugodott a Dankl és Auffenberg csoport egész sikere! Mi lett volna akkor, ha a kelet-galíciai óriási orosz erőt is beleavatkozott volna a Dankl és Auffenberg csoport óriási harcába? De meg kell fontolnunk azt is, hogy a jelenleg Lembergben álló orosz erők, ha még oly tulerőben is vannak, már nem oly intaktak, mint lettek volna akkor, ha minden ellentállás nélkül eresztették volna őket Lembergig.

Tehát csak nyugalom és kitartás! mert a végső győzelem csak a mienk lehet!

hogy azért van főispán, polgármester és tanács, hogy ők vezessék a várost; ők tudják, hogy mikor van helye a pótdóemelésnek. Szabó Károly nem foglalkozott a kérdéssel behatóan, ahhoz képessége sincs. Mikor ezzel a kérdéssel foglalkozik Szabó, felemlíti a püspököt és káptalan. Aki így szólal fel ebben a kérdésben, annak nincs arra hivatása és képessége. A püspök a Veres-Keresztnek 10000 koronát adott; a püspök, a káptalan és a nagyprépost 3 népkönyha felállítását ajánlotta fel a háboru egész tartamára; a nagyváradai Veres-Kereszt részére is 4000 koronát adományozott a püspök. Különös dolog azzal előállni, hogy ezek nem adnak semmit, mikor nem tudja az illető, hogy a püspök és káptalan még mit fognak tenni. A háboru hosszú időre kitoldódik. Most még csak élelemre van szükség, de amikor ruhára és fűtésre lesz szükség, akkorra kell ez a nagy tőke, amit fej kell tartani arra az időre, mikor sajnos eljön az ideje. Nem lehet azt sem kicsinyelni, hogy az első felhívásra 35000 korona gyűlt be. A két évi gazdasági válság sokat érintett, akiknek családjaikról is kell gondoskodni. Sok van a virilisek között, akik csak látszólag gazdagok, de házaiknak ugyszólván csak házmestereik. Meggyőződése, hogy a tanács a helyes utat választotta s ha szükség lesz rá, majd a törvényhatóság éljön javaslatával. Részletesebben foglalkozik az indítvánnyal s azzal fejezi be beszédét, hogy alig van előkelő család, amelyiknek valakije ne volna a harctéren.

Weisz Károly nem helyesli a pótdó megszavazását, mikor a rendes adót sem bírják fizetni s így a célt nem érnek el vele. A begyűlt 35000 koronán felül is sokféle törvényhatóságok. A törvényhatóság 120 tagja induljon el gyűjtőivel s biztosan összehoznak néhány ezer koronát. Szabó Károly indítványát, mint keresztülvihetetlen, nem fogadja el.

Siket Traján megnyugtatta Szabót, hogy az állami tisztviselők előljárnak az adakozásban. A postaigazgatóság alá tartozó tisztviselők havonta 2000 koronát adnak, míg a háboru tart. Jó szívvvel adják, mert hazafias kötelességüknek tartják.

Rimler Károly rámutat a tanács javaslatára, amely teljes felvilágosítást nyújt. Ezekben a nehéz időkben a higgadtságot meg kell őrizni s álhireknek nem szabad felülni. Részletezte, hogy a hadbavonultak családjait segélyezik megfelelő képpen s pár nap múlva az államsegélyt is megkapják visszamenőleg is.

Igaz, hogy az a legkevesebb, amit adhatunk, de még a dolog kezdetén vagyunk. Itt van még a munkanélküliek segélyezése is.

— A jótékonyagnak sok titkos utja van. Ahol semmi nem látszik, ott nemes munka folyik. Amit a püspök és káptalan tesznek s ígérete van, hogy rövid időn tenni fogtak, ez több lesz, mint amit mi adunk. Ez nem 3-10000 korona, de sokkal több lesz, mikor családoknak egész hónapra ebédjegyet adhatunk. A jótékony cselekedetek száz és száz uton folynak; pl. orvosoknak műtőszereket adnak stb. A város közönségének szemére nem lehet semmit vetni, mert megteszi kötelességét. A tanácsi javaslatban van, hogy ha nagyobb lesz a szükség, a tanács a közgyűlés elé jön a javaslatával.

Szabó Károly a felekezetek papjait tiszteletben tartja, soha nem vett részt semmi mozgalomban, amely ellenük irányult. Csak azt gondolja, hogy a püspökök és káptalanok

egy évi jövedelmeiket ha odaadnák, kevesebb lenne, mintha szerencsétlen háboru után milliókat kellene fizetniük hadisarokra.

Hlatky Endre főispán helyteleníti, hogy a kérdést felvetették, ne térjenek ki a mostani nehéz időkben arra, hogy egyes társadalmi osztályokat szembe helyezzenek egymással.

Végül a tanács javaslatát fogadták el.

Az interpellációkra

tértek ezután át.

Balogh Döme a sebesültek elhelyezése tárgyában akart interpellálni, de az elnöklő főispán, hivatkozva a szigorú rendeletre, a mely a katonai kérdések tárgyalását tiltja, megvonta Balogh Dömétől a szót.

A polgárőrségről.

Baróthy Pál kifogásolta, hogy a polgárőrség felállítását anélkül eszközölték, hogy szabályrendeletet készítettek s azt a törvényhatóság elé hozták volna. Elvi szempontból elismeri a polgárőrség szükségét, de a kivitelben a törvényhatóság autonóm jogainak megsértését látja. Aggálya van a szervezet ellen, mert nem lát az etikáin kívül semmi kötelezettséget. Nem lebecsülése ez a jelentkezett polgároknek. de a polgárőrséget olyanoknak akarja, hogy annak működése megfeleljen. Fejtegeti, hogy nagy felelősség hárul rájuk fegyelmi, büntetőjogi és magánjogi tekintetben. Kérdi a polgármestert, hogy mily indokok követelték a megalakítást, miért mellőzték a törvényhatóságot s szándékozik-e módot nyújtani, hogy a dolog a törvényhatóság elé kerüljön.

Rimler Károly polgármester válaszolt. A Baróthy aggályai a tanácsban is felmerültek. A tanács belátta, hogy a polgárőrségre szükség van. A főispán telefonon kérdést tett a belügyminiszternél s onnét az a válasz jött, hogy védekezzen a város úgy, ahogy tud. A városok hivatalos lapja közli a miniszter Ujvidékhez intézett leiratát, a melyben helyesli a miniszter a polgárőrség felállítását. Rövid időn belül szabályrendeletet készítenek s azt behozzák a törvényhatóságba.

Gerő Ármin főkapitány és Baróthy Pál felszólalása után a választ tudomásul vették s ezzel a közgyűlés véget ért.

Biharvármegye virilisei.

A vármegye igazolóválasztmánya Pallay Lajos elnökletével most állította össze a legtöbb adót fizetők névsorát. A 300 névből álló névsort a következőkben adjuk:

Gróf Széchényi Miklós Nagyvárad 150.934.06, gróf Almásy Dénes Sarkad 26.244.94, Belopotoczky Kálmán Nagyvárad 24.135.05, Gróf Ferenc Debrecen 20.592.87, Schwarcz Jakab Mezőbaj 17.721.73, gróf Stubenberg József Székelyhid 16.092.60, Schwarcz Lajos Okány 14.848.31, dr. Radu Demeter Nagyvárad 14.495.76, Fraknoi Vilmos Nagyvárad 12.955.17, báró Liphay Frigyes Tamáshida 11.949.64, gróf Zichy Tivadar Bihardíószeg 10.763.24, Lovassy Ferenc Feketebátor 10.757.93, Tóth István Budapest 8695.60, gróf Zichy Agoston Pocsaj 8550.89, dr. Lányi József Nagyvárad 8215.77, Fetsér Antal Nagyvárad 8215.77, Széchényi Jenő Nagyvárad 8215.77, Bunyitay Vince Nagyvárad 8215.77, Karácsonyi János Nagyvárad 8215.77, Grócz Béla Nagyvárad 8215.77, Bundala Mihály Nagyvárad 8215.77, Spett Gyula Nagyvárad 8215.77, Gabrielly Lajos Nagyvárad 8215.77, Kollányi Ferenc Nagyvárad 8215.77, Vucskics Gyula Nagyvárad 8215.77, Kny Antal Nagyvárad 8215.77, Bjelik Imre Bécs 8215.77, Tóth Mihály Szalárd 7608.01, dr. Tóth László Budapest 7382.75, Grósz Zsigmond Szerop 7601.85, Szunyogh Szabolcs Esztár 6240.78,

Des Echerolles K. Gilbert Nagyváradi 6124-55, Pekánovics Imre Nagyváradi 5930-25, Szilágyi Tibor Okány 5631-60, Bleyer Lajos Nagyrábé 5375-59, Gróf Bethlen Aladár Élesd 5364-26, Lichtschein Sámuel Balmazújváros 5300-92, Lichtschein Dezső Balmazújváros 5300-92, Gróf Zichy Ödön Körösgégyény 4967-10, Des Echerolles K. Sándor Nagyváradi 4799-78, Schwartz Márton Csökmő 4527-11, Schwarcz Gyula Nagyváradi 4454-94, Gróf Tisza Kálmán Csegöd 4375-89, Gróf Korniss Károly Hagymádfalva 4347-82, Elek Gusztáv Mezőpeterd 4292-01, dr. Stern Károly Bihartorda 4174-53, Bölöny József Biharugra 4149-28, Schwarcz Gyula Gyapoly 4121-70, Korda Andor Magyarcséke 4014-08, Lichtschein Mózes Derecske 3896-81, Gróf Pongrácz István Nagykágya 3657-14, dr. Csordás János Belényes 3588-76, Gróf Zichy Rafael Budapest 3480-74 koronát, Klár Antal Szentjobb 3480-40 koronát, Bleiczi Bert András Bél 3450-19, Ruffy Pál Köröstarján 3420— Lichtschein Jenő Pocsaj 3362-23, Grósz Andor Szerp 3340-90, Kövesdi Imre Debrecen 3243-67, Mátykó Antal Inánd 3228-98, Gróf Károlyi Imre Bályok 3191-60, Szűcs Sándor Bihardíószeg 3065-40, Telegdy József Mezőtelegd 3041-02, Kövér Márton Erdőgyarak 2888-91, Wertheimstein Alfréd Cséhtelek 2860—, Szabadhegyi Ernő Illye 2849-70 korona.

(Folyt. köv.)

A Szantórium-egylet a Vörös-Keresztnek.

Az eddigi, a város majdnem összes jelentősebb és inkább nélkülözhető középületeiben elhelyezett katonai tartalékkórházakhoz és Vörös-Kereszt-kórházakhoz most egy újabbat ajánl fel a szeretetében találékony szív. A nagyváradi tudóvész ellen védekező egyesület, melynek pompás szantóriumára ép a nyáron készült el, elnöke *Fetszer Antal* felsz. püspök útján átirta a polgármesterhez, hogy az egyesület új szantóriumát a Vörös-Keresztnek felajánlja s egyben a következő jelentést nyújtotta be a városi tanácshoz:

A világtörténelem legnagyobb háborúját vivja nemzetünk. Ebben a minden reményteljes volta mellett is válságos időben kell, hogy teljes figyelmünkkel és gondoskodásunk egész odaadásával kivétel nélkül mindannyian azon legyünk, hogy a minden képzelhető érdekeinkért hősiességgel és lelkes odaadással harcoló hadbavonult polgártársainknak segítségére és hasznára legyünk.

Ezen az egész nemzetet átfogó, mondhatnám egyetemes gondolattól vezéreltetve a vezetés alatt álló egyesület arra az elhatározásra jutott, hogy az újonnan épült gyógyintézetét felszerelésével és berendezésével együtt a harcban megsebesültek ápolásának és gyógykezelésének céljait szolgáló magyar Veres-Kereszt Egyletnek ajánlja föl.

Ezen elhatározásunkat azzal a tiszteletteljes kéréssel van szerencsém a Tekintetes Tanács elé terjeszteni, hogy méltóztassék ezt helyeslően tudomásul venni és törvényhatósági bizottságnak ezt jelenteni. Abban a reményben, hogy az egyesületünk eredeti céljával különben is rokonszorosító szolgáló elhatározásunk a tekintetes tanácsnál és Nagyváradi város nemes közönségében visszhangra talál, maradtam a Tek. Tanács és Nagyváradi város közönsége iránt teljes tisztelettel

Fetszer Antal,
felszentelt püspök.

A javaslat valószínűleg mihamar tárgyalás alá kerül s természetesen el is fogadjatik.

x IV-ik gimnázista fiam részére előkellő uralmáznál havi 100 korona díjazás mellett teljes ellátást keresek ott, ahol van IV-ik vagy V-ik gimnázista tanuló. Cim: Baranyi Gábor Vedres-Ábrány.

HIREK

* Csernoch hercegprímás hazautazása. Rómából táviratozzák: Dr. Csernoch János hercegprímás vasárnap este kilenc órakor elutazott Rómából, hogy hazatérjen.

Szentségimádás Mária nevenapján. Országos mozgalom indult meg, hogy szeptember 13-án, vasárnap egész nap szentségimádás legyen az ország összes templomaiban. Egy egész napig tartó országos ima lesz vasárnap Mária nevenapján, az Oltárszentség előtt fegyvereink győzelméért és a béke helyreállításáért. A nagyváradi összes templomokban reggel 6 órakor lesz a szentségimádás s a templomok egész nap nyitva lesznek, hogy mindenki találjon időt leborulni az Oltárszentségben jelenlévő Jézus előtt s imádkozni vérez hazánkért. Este 6 órakor lesz az ünnepélyes szentségbetétel. A székesegyházban szintén lesz szentségimádás reggel 6-tól, este 6 óráig.

* A Vörös-Kereszt fölhívása. A Vörös-Kereszt Egylettől vettük a következő sorokat: Miután a Nagyváradi eddig elhelyezett és a valószínűleg ezután elhelyezendő sebesültek már eléggé el vannak látva fehérneművel és párnákkal, az volna most már az egylet fehérnemű osztálya vezetőségének óhajta, hogy ezentúl inkább a háboruban tényleg résztvevő fiaink ruhanemű szükségletéről gondoskodjunk. Északon már most is igen hidegek az éjszakák, ezentúl pedig még hidegebbek lesznek, meleg alsó ruháik katonáinknak nincsenek azért előlékről kellene nekik gondoskodni. Meleg (flanell vagy szövött) alsó kabátok, alsó nadrágok, hosszú és meleg harisnyák, hősapkák, meleg pokrócok vagy takarók, hasmelegítők, érmelegítők, azon tárgyak melyekre nekik nagy szükségük volna és amelyet nekik küldeni lehet is, az illetékes katonai hatóságok útján. Azért az volna az egylet kérése, hogy a kegyes adakozók ezentúl vagy ilyen ruhaneműket késznek, vagy pedig az ehhez való anyagokat legyenek szívesek elküldeni az egylet varró helyiségébe, hol azok köszönettel fognak fogadtatni és nyugtáztatni. Más különben az egylet fehérnemű osztályához a legutóbbi közlésünk óta a következő adományok folytak be; amit midőn ezennel nyilvánosan nyugtázzunk, egyúttal legőszintébb köszönetünket fejezzük ki a kegyes adományokért.

* Felhívás a polgári örköz. Felhívom a B.) csoporthoz tartozó polgárokot, hogy ma, szeptember 11-én este 8 órakor a rendőrség épületében (oktató terem) jelenjenek meg. Mezey Gyula rendőrkapitány, mint a polgárok B.) csoportjának parancsnoka.

* Halálozás. Özv. Som Antalné sz. Frey Jozefa f. hó 9-én életének 72-ik évében hirtelen elhunyt. Temetése f. hó 11-én délelőtt fél 11 órakor lesz a Lujza Otthonból. Az engesztelő szent miseáldozat pedig f. hó 12-én délelőtt 9 órakor lesz az olaszii róm. kath. plebánia templomban.

* A „Tiszántúl“ térképei. Hatalmas tömeg nézi naponkint Láng József könyvkereskedő kirakatát, a hol a „Tiszántúl“ harszintéri térképe van kifüggesztve. A térkép a galíciai, illetve az oroszországi harteret ábrázolja még pedig a legutóbbi napok eredményeit tüntetve fel. Két naponkint jelennek meg a rendkívül érdekes, egészen pontos térképek, amelyeket szakértő kezek rajzolnak, úgy hogy a közönség állandóan tájékozva van hadseregünk

és az ellenséges csapatok állásairól. A térkép feltétlen hitelt érdemel, mert mint jeleztük szakértő rajzolja, aki állandóan figyelemmel kíséri és tanulmányozza a háboru különböző alakulását. De nem csak az orosz, hanem a francia harctér szakszerű rajza is látható e térképen, amivel lapunk rendkívül jó szolgálatot tesz a közönség teljes tájékoztatására.

* Hazajönnek a magyarok Amerikából. Amint értesülünk, Budapestre Newyorkból távirat érkezett, hogy az Amerikában rekedt képviselők: *Héderváry Lehel, Barabás Béla* és *Buza Barna* nemsokára hazajöhetnek. Azonban nem egyedül jönnek, velük hazatér a konzulátuson jelentkezett husz-huszonöt ezer magyar és osztrák alattvaló. Egy darabig úgy volt, hogy hadköteleseket nem engednek el Amerika területéről; végre a szövetségi kormány mégis úgy döntött, hogy a tartalékosok hajóra szállhatnak, ha nem viselnek magukon egyenruhát és fegyvert s nem toborzás útján készülnek hazatérni, hanem mint magánutasok szánták el magukat a tengeri utra. Persze a hazakészülők mind megfelelnek e követelményeknek s washingtoni nagykövetség máris megtette a lépéseket a hazautazók útjának teljes biztosítására.

* Szentpéterszeg a Vörös-Keresztnek. A hazafias áldozatkészségben ma versenyre kél a vidék a fővárossal, a faluk viharvert szíveinek megnyilatkozása a városéval. Most *Szentpéterszegről* kaptunk tudósítást, hol *Ország József* községi jegyző lelkes kezdesére nagymennyiségű párnát, fehérneműt adtak össze a falubeliek s ma talán már utban is van egy pár szekéren Váradi felé a sok adomány.

* Forgalomba helyezett vonatok. A mozgósítás alatt megbénított vasúti forgalom lassanként visszatér a rendes kerékvágásba. A máv. igazgatósága nagy buzgalommal igyekszik napról napra mindjobban biztosítani a szabad forgalmat egy a személy szállításnál, mint a teheráru forgalomban. Tegnap például már délután a rendes időben megjött a személyvonat Budapestről, amelylyel a tegnap reggeli budapesti lapok is megérkeztek. Most ismét több menetrendszerinti vonat forgalomba helyezéséről értesíti lapunkat a máv. igazgatósága. Erre vonatkozó értesítése a következő: A magyar kir. államvasutak igazgatósága értesíti a közönséget, hogy az eddig közölt vonatokon kívül még a következő polgári menetrendszerinti vonatok helyezettnek forgalomba:

A Budapest ny. p. u. Cegléd—Szolnok—predeáli vonalon: A Püspökladány—Nagyváradi—Predeál—Bukarest között már forgalomba helyezett 501 és 502 számú gyorsvonatok forgalma kiterjesztetik a Budapest ny. pályaudvar cegléd—szolnok—püspökladányi vonalrészre. E vonatok Predeálon közvetlen csatlakozást találnak Bukarest felé és felől. A budapesti pályaudvar szolnok—nagyváradi—predeáli vonalon: A Püspökladány és Brassó között már forgalomba helyezett 512, 514, 511 és 513 számú személyvonatok forgalm Budapest—Püspökladány között is kiterjesztetik. Budapest—Szolnok között az 518, 525, 522, 645, 524 és 519 számú vonatok. A nagyváradi—békéscsabai vonalon az 5004, 5008, 5010, 5022, 5003, 5007, 5009 és 5021 számú vonatok.

* Köszönetnyilvánítás. Mindenki-nek, aki szegény jó Laci bátyám temetésén megjelent és megjelenésével, vigasztaló szavával mérhetetlen fájdalmamat enyhíteni igyekezett, ezúton mondok hálás köszönetet. Nagyváradi, 1914. szeptember 10. *Pozsonyi Fekete Ferenc.*

* Egy felebbezés érkezett be a kórházi építkezés tárgyában. Biharvármegye törvényhatósága tudvalevőleg a Szunyogh Gerster és Megyeri céget bízta meg az új megyei kórház építésével. A törvényhatósági határozat felebbezési határideje szeptember 5-én járt le és most terjesztették fel a miniszterhez. A határozat ellen egy felebbezés az Inceze cég felebbezése érkezett be, amit az összes iratokkal együtt felterjesztettek elbírálás végett.

* Kinevezések. A hivatalos lap közli, hogy a király dr. Körtvélyesi Sándor nagyváradai törvényszéki jegyzőt a dévai törvényszékhez albiróvá nevezte ki. — A nagyváradai kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe dr. Fülöp Béla végzett joghallgatót díjas joggyakornokká nevezte ki.

* A belényes-vaskóhi-vasut a katona-családokért. Már hirt adtunk a nagy áldozatkésztségre valló jótékonyaságról, hogy a belényes-vaskóhi vasut igazgatósága 50,000 koronát adott elnöke: Urbán Adolf udvari tanácsos útján a hadsegélyezési célokra. Mint újabb értesülünk, azt a nagy adományt a következőképpen osztják fel: a Vörös-Kereszt Egylet nagyváradai fiókjának jut 12,500 K, a nagyváradai hadbavonultak segélyezésre szorult családtagjainak 12,500 korona. A másik 25,000 korona szintén megoszlik a biharmegyei Vörös-Kereszt Egylet és a biharmegyei hadbavonultak elhagyottjai között. Egyik is, másik is 12,500 koronát kap.

* Nem emelik a kórházi szállítási árakat. A háborúra való tekintettel a közintézmények szállítói, többek között a biharmegyei közkórház szállítói is, kérvényt adtak be a vezetőségekhez áremelések tárgyában. Így a kórház szállítói bejelentették, hogy az árakat fel fogják emelni még pedig lényeges százalékokkal. A felemeléshez kérték a kórházi választmány hozzájárulását. A választmány Fráter Barnabás alispán elnökletével tegnap foglalkozott a bejelentésekkel. A választmányi ülésen jelen voltak Fetser Antal, Fráter Imre, Pallay Lajos, Tatár Zoltán, Száhlender Károly, Wallner Ödön, Bartha Jenő, Sarthary Endre. A választmány rövid tanácskozás után abban állapodott meg, hogy a kérelmet nem teljesíti, illetve az árak felemelését nem veszi tudomásul. Az elutasító határozatot azzal indokolta a választmány, hogy a szállítók nem szállították volna olcsóbban az árakat, ha az értékek csökkentek volna és a vármegye akkor is ugyanazt az árt fizette volna, amit most fizet.

* A hadbavonultak elhagyottjai részére újabb a következők adakoztak: Székely Ilonka és Margitka gyűjtése: Székely Ferencné, Székely Ilonka és Mancika, Márton Margit és testvérei, Kohn Adolfné, Kovács Pál, Zucker Miksáné, Szanditz Mór, Zucker Józsefné, Reich József 1—1 korona, Deutsch Erzsébet —80, R. I. —50, Margit, Glük Ilonka és testvérei 40—40 fillér, Bözdí, G. L., N. N., Mihály 20—20 fillér, S. L., Ferenc, N. N. 10—10 fillér, özv. Lőrinc néni 04 fillér. Összesen 1504 K. Lövenstein Béla gyűjtése: Paróczay István 1—, N. N. —60, N. N., özv. Hegedűsné, ifj. K. E.-né, Lusztbaum Samu 20—20 fillér, Leicem pucem H. I., Freund, Hegyi Árpád, N. N., Kovács Józsa, Lövenstein Béla, Weisz Ignác, N. S. 10—10 fillér, I. L. —06, N. N. —04, Wisz Lajos 2—2 fillér. Összesen 524 K. Györi Gyuláné gyűjtése: Stiasny Vidné 4— Szücs, Pásztor Katica, Román Józsika 2—2 korona, N. N., F. S., Sz. G.-né Viesay Iluska, Sulán Etel Fazakas Andrásné, Ferenczi József, Pásztai Lajos, T. I., Sz. M., Pethő Zsigmondné, Kiss T., Balog Gyula, Biró Ferenc, Riger Endre, Bihari I—1, L. L.-né —60, Hajós Vilmos —50, Tokaji László —40, M. I.-né, Csepregi Pál, —30—30, Nagy István,

Kroóné, N. N. —20—20, összesen 3080, Wendelburg Anna gyűjtése: Riedl Gusztáv, 2, Wendelburg Miksáné, Olyshatatlán, Valentini Istvánné, Barabás és Társa, Schmutzler János, Kulesár Istvánné, dr. Sarkadi Sándorné, Sztreska Imréné, Lévi, Perger Andorné, N. N., Óváry János, Andrásó Györgyné 1—1, N. N., N. N. —80—80, Gönczi K., Indij Rezsín —50—50, N. N., Georgesku Romulus, N. N., —40—40, ifj. P. J., Cs. I. —30—30, Dián István —50, R. N., Steier Margit, Steiner Ilus, Lefkovits, Pázmán Albert —20—20, Steiner Vali, Steiner László, Cseh-né, Takács Györgyné, Eckstein Gerő —10—10, összesen 2140, Rosenbaum Ilona gyűjtése: S. I., Merc Sándor 1 1, N. N. —40, D. J. —30, Dr. Csegrádi, Bihari, N. N., Nagy Etus, Hadházi Béla —20—20, J. L., Háber Lajos, —10—10, Blum Ilonka —04, összesen 476. Schwarcz Béla és Olga gyűjtése: Erdei József 3—, Schwarz Jolán —60, Kacz Klára és Ernő —50, N. N., Schwarz Olga 40—40 fillér, N. N. —30, Schwarz Klára, Schwarz Béla, Szabó Anna, N. N. 20—20 fillér, N. N., Sándor, Ervin, Klári, Marianne, B. T. 10—10 fillér. Összesen 10 K. Örömi Mancika gyűjtése: Örömi Gyula, Polgár Frigyesné, Altnóder Imréné, Winkler Szidor, Vicsay István, Waldmann Antal 2—2 korona. Altnóder Endréné 3—, dr. M. F. Hirsch Edéné, Virányi Béláné, Hosszu Jánosné, Árpád bácsi, Zlinszki Irénke, Vámos Dezsóné, Fischhof Frigyesné, Poyvár Jenőné, Jancsó Jenőné, L. L.-né, Pető Zsigmond 1—1 korona, Emilné, N. N., Rózsa Ambrusné 60 fillér, Jámbor Erzsébet, Rácz E. Varach Madárné, C. I. J. 50—50 fillér, özv. Kindie Konrádné, Devits Miklós, Gerincei Mancika 40—40 fillér, Örömi Irénke 20 fillér. Összesen 39 korona.

* Adományok a Vörös-Keresztnek. A vörös-kereszt egyesület részére a következő adományok érkeztek: Özv. Krausz Salamonné 24 drb párna, 48 drk párnahuzat, 36 drb ing, 12 drb alsónadrág, 12 drb zsebkendő, 40 levél szárított tézsa kockára vágva, Fichtner Gyuláné Margitta 24 fehér ing, 16 drb tarka ing, 24 drb alsónadrág, 8 drb huzat, 10 drb lepedő, 10 drb törülköző, 12 drb harisnya és egy csomag kötözéshez való vászon. Silberstein Mihály Csarnóháza 6 kispárna 2 pár fehérnemű és kötöző vászon. Fuchs Hermanné Körösfeketető Fehérnemű. Pécsi Győző esendőörmeister Pocsaj 10 párna, Ertsey Géjáné Beél 4 láda fehérnemű. Balogh József tanító Geszt 5 drb kispárna, 10 huzat. Katona Imréné Biharugra 27 párna huzatokkal együtt. Fried Lenke és Parkas Elvira Szerep 50 üveg befőtt. Mártonffy Gyuláné Körösszakáll 1 lószőr madrac, 2 párnahuzattal 6 drb hálóing, 6 drb törülköző, 4 pár fuszekli, 100 drb tojás. Mártonffy D-zsóné 3 drb párna, 6 huzat, 10 pár fuszekli, 4 zsebkendő, 3 hálóing, 1 kosár alma, 10 üveg befőtt. Vass Helén Belényes 70 üveg befőtt. Ötvös Géjáné és Bottyán Pálné Belényes és vidéke gyűjtése 35 bál ruhanemű, 154 drb párna 298 huzat. A gyűjtésben közreműködtek Könyves I. fenesi, Szatmári I. remetei lelkészek és Rózsa Gy. remetei jegyző urak. Adományokkal hozzájárultak Géczy D.-né, dr. Nyes Kornélné, özv. Lejpnik M.-né, Rosenthal D.-né, Schwimmer J.-né, Berkovits R.-né, Rosenthal M.-né, Grünstein M.-né, dr. Hajós M.-né, Büchler M. né, Lévi H. özv. Lévi M.-né, dr. Schönweig M.-né, Fisch nővérek, Klein J.-né, Berkovits A.-né, Berkovits J.-né, Boros L.-né, Lázár M.-né, Guttmann Margit, Schwarcz M.-né, özv. Anker M.-né, Kohn I.-né, Deutsch M.-né, Reichmann M.-né, Fischer M.-né. A felülírott urnóknál a gyűjtést leginkább Kohn I.-né végezte. Bikfalvy Józsefné, Kráhlík I.-né, Scöphész M.-né, Illés K.-né, Vass L.-né, dr. Marosán M.-né, Ötvös G.-né, Bottyán P.-né, dr. Buder F.-né, dr. Heter M.-né, özv. Nyilasné, Mukkenhaupt M.-né, Csapó R.-né, Kossik M.-né, Körmendi M.-né, Gera M.-né, Kohner M.-né, Vass Helén, Balku M.-né, Rózsa L.-né, Ardeleán M.-né, Adorján M.-né, Ilucz M.-né, Balla F.-né, Boros L.-né, Miklós M.-né, Halász M.-né, Vura L. né, Ille M.-né, Vura F.-né, ifj. Vura F.-né, Egyed F.-né, Benedek P.-né, Mikló P.-né, Egyed P.-né, özv. Egyed M.-né, Benedek S.-né, Egyed L.-né, Antal F.-né, Egy J.-né, Berkecz P.-né, Gyulai M.-né, Fenesi P.-né, Boros I.-né, Fe-

nesi M.-né, Szatmári M. né, Kovács J.-né, Vura G.-né, ifj. Mikló P.-né, Lukács I.-né, Márton Gy.-né. Pénzadományok Silberstein Emil orvosnövendék gyűjtése 10 korona, Szabó Károly fugyivásárhelyi lakos 10 korona, Varró Béláné urnó gyűjtése 37 korona 90 fillér, Székely Sándor 10 korona, Erdei Jenő 10 korona. Összesen 77 korona 90 fillér. Léwy Dávidné és Kemény Erzsike gyűjtése Tenkéről 80 drb párna és 154 huzat.

Legujabb táviratok.

Ujabb szerb betörés.

Az ország déli határán pár napja megkezdődött csatározások még nem értek véget. Egyes szerb csapatok több ponton átlépték a határt, ami természetszerűleg nyugtalanságot okozott az illető határszéli vidékek lakossága körében. A hadművelet mai stádiumában semmiféle részletes tudósítás nem adható, hangsúlyozandó azonban, hogy az akciónak nagy jelentősége nincs és aggodalomra nincs semmi ok. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megsebesült porosz herceg.

Berlin, szept. 10. (Hivatalos jelentés.) Toachim porosz herceget tegnap egy schrapnell lövés megsebesítette. A golyó jobb felső combján furódott át, de esontot nem ért. A herceg mint parancsörtszt teljesített szolgálatot a határvonalban. A sebesült herceget a legközelebb levő helyőrségi kórházba szállították.

A németek harca Páris alatt.

Berlin, szeptember 10. A nagy vezérkar közli: A Marne mellett és a Marnen túl az ellenség üldözése közben előre nyomult csapatteinket Páristól keletre, Meaux és Montmirall között tulerőben levő ellenség támadta meg. Csapatunk két napig tartó nehéz küzdelemben feltartóztatták az ellenséget, sőt sikereket is értek el. Mivel új erős ellenséges csapatok közeledését jelentették, a németek ezt a szárnyat visszaszorították. Az ellenség nem követte a visszavonulókat. Ezekben a harcokban a német csapatok ötven ágyut zsákmányoltak és néhány ezer foglyot ejtettek. A Verduntól nyugatra levő csapatok még mindig harcolnak. Lotharingiában és a Vogezeben a helyzet változatlan. A keleti hadszíntéren a küzdelem újra megkezdődött. (Stein főhadiszállásmester.) (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Biharvármegye alispánjától.

ad. 15200—1914.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagoknak az 1915. évre érvényes névjegyzékét Biharvármegye igazoló választmánya összeállítván, felhívom a törvényhatóság területén adót fizetőket, hogy a névjegyzék ellen esetleg benyújtandó felebbezéseiket 1914. évi szeptember hó 30-ig Biharvármegye állandó bíráló választmányához címezve hozzáadják be.

A névjegyzék a vármegye székházának 1-ső emelet alispáni hivatal 4-ik számú szobájában van közszemlére kitéve.

Nagyvárad, 1914. szept. 9-én.

Fráter Barnabás
alispán.